

3. Z 21% doklado na vse neposrednje davke za l. 1885. v skupnem znesku po izkazu finančnih uradov 1.319.700 gold., to-
raj z letnim zneskom . . . 277.137 gold. — kr.

tedaj skupaj s . . . 378.493 gold. 26 kr.
V primeri s primanjko . . . 388.125 " 02³/₄ "

se kaže naposled deficit . . . 9.631 gold. 76³/₄ kr.
ki se bode pokrili iz obstoječe blagajnične gotovine.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, *) preložil L. G. Podgoričan.

Imel sem štiri brate in tri sestre — starejše od sebe. Najmlajši mojih štirih bratov je bil deset ali enajst let starejši od mene: med menoj in njim so bile tri sestre žive, in toliko je bilo tudi sester in bratov, ki so pomrli že dojenčki. Moja roditelja sta bivala blizu Volodarke. Oča je bil, kakor so tačas bili skoro vsi plemenitaši srednje vrste, dosti spreten pravnik; dovršil je bil pravdoznanstvo v Žitomiru; začel je ubijati se z vlastelinskimi in s svojih deželanov koristmi, ali skoro je slovó dal odvetništvu, zdelo se mu je, da na tem poti svoji vesti ne najde pokoja, ni mira sam sè seboj. „Če bodem“ — sodil je — „izbiral pravde, ter loteval se le tistih, katere bodo pravične zdele se mi, najgotovejše primem za beraško palico, če pa bodem zavetoval vse, kar na vrsto mi pride, naposled izpodkopljem preverjenost sam sebi in neham spoznavati, kaj je črno, kaj belo“. To res slepi duha, in kar je važnejše, npravstvena nevarnost je to, če je kedo v stanu, ki dan denes daje uživati take nastopke in odlike; to v njem čuti naša katoliška cerkva, ki na sv. Ivana dan popeva:

„Advocatus et non latro, res miranda populo!“

Ali bodi-si, kakor koli, tako je sodil moj oča; tako so mislili tudi njegovi bratje; a dasi so tudi jeli pravovati, če prav je izmed njih eden pozneje sedel na visok uradniški stol v naši pokrajini in dasi so vsi živeli tisti čas, ko je Morkovski snoval si senjarsko srečo in če prav so jih ná-nj vezale davnega tovarištva in života razmere, vendar niso hoteli ž njim vred hoditi po tistih stezah, iskali so drugačega kruha. Moj oča je bil posestnik in povspel se je do znatnega stališča. Imel je lepo vas v Skvirščini, blizu Volodarke, kar sem povedal poprej, kupil jo je bil od kastelana Ribickega, ki je do céla oubožal o svoji starešinski česti in o životu v prestolnici Varšavi. Strašno ubožno je bil dobil vas moj oča; zemljaki so bili siromašni in razupiti; uživali so stanovito čast, da so tatje: ko hitro se je kateri izmed njih prikazal na semenj v Volodarki, takoj so Židje začeli kričati okrog njega; če je na pr. kateri lončeno skledo vzel v roko, da bi jo ogledal, potegnil mu jo je iz nje precej kdo drug, ki je poleg njega stal, temu je iztrgal jo tretji, in skleda je zibnila na vekov veke. O nekotikih letih je moj oča te ljudi predrugačil tako, da človek ni poznal jih več; iz ubožcev in tatov je iztesal gospodarje. Polja ni mogel obdelavati vsega sam, po štirideset kmetskih plugov, pred vsakim plugom po šest volov, moralo je gibati neprestano. Te vasi bogatstvo in vérnost je še dandanes očit vzor. Ker so

*) Pravo imé Mihaela Grabowskega je Eduvard Tarsza.

bili kmetje obogateli, ojačilo se je i vlastelinstvo. Vlastelin je vsestranski bil na dobrem glasi in veselil se je znatne gotovine.

Mojih bratov eden je tako rekoč slučajno odpotoval v Smilanščino. Poslal ga je bil tija oča, da pohodi sorodnika. Ta sorodnik je svoje dni bil poverjenec (plenipotent) kneza Ksaverija Ljubomirskega. Z bogatstvom se ni preskrbel, da-si je imel to sposobnost, ali Bog ga ni bil nadaril s posebnim dovtipom. — „Da mi kdo hoče vzeti kmetijstvo“ — dejal je Ljubomirski — „imam takega pooblaščenca, da bi ne mogel obraniti me.“ Ali navzlic taki gospodarjevi sodbi o slugi je tačas bila navada, da je sluga v svoji službi stal do konca, če pa je mogotec slovo dal imaniju, ostal je za dobro nagrado njegov praven (rechtmässig) svetovalec vse žive dni. Kako je gostu od Volodarke po godu bil Čehrinec, to ne more zanimati nas; ali to je gotovo, da je krajina, kjer je našel ga, očarala mojega brata. Prišel je domú; ali ni mogel prehvaliti te okolice, ki je bil pohodil jo. Pa je res to: v primeri sè Skvirščino je Smilanščina tačas gotovo bila v vsi pomladni krasoti. Viša Ukrajina, da-si ni bila postarna, to je, dasi ni bilo dolgo časa, kar je njé živoče prebivalstvo bilo porodilo se, imela je vendar-le drug obraz. Tam so na svojih večnih prostorih ostala stara imanija (Landgut), starodavna mesta, množina davnih nazorov. Nekoliko desetletij so po svojih posameznih dedinah gospodovali plemeniti vlastelini; vasi so nekako ostarele in imele očito podobo, da so bile različna vlast, — vlast gospodarjem in malomarnežem, zapravljevcem in skopuhom. V Smilanščini pa je vse bilo nekako mlado in cvetoče. Vsa ta krajina je bila v lasti le Ljubomirskim, ki so gospodovali raji tako, kakor gospodujó viši leni (Lehnsherr), nego tako, kakor zemski vlastitelji, ki hlepé le po dobitkih. Jedva so tem novim naselbinam bila minola leta svobode, uže je z vseh strani očem prikazal se dostatek, ki je bil naglo vzcvetel v deviški krajini. Podoba je bila, da bele kočé po vaséh ne utegnejo očrneti, ni slamnate strehe po bivališčih in skednjih zgubiti svoje žolte barve. Res so v vasi v Smilanščini ponašale se in smijale sredi zelenih vrtov, gajev in polj. Poleg tega je krajina sama ob sebi bila očito bogata in mična; razsežna polja, bohotni travniki, po poljanah razmaknjene hladne dobrave ali cele vrste velikih, bogatih črnih lesov, žive vode, ki so hitele in zbiralé se v velike ribnike na Tasminah in Tašlikah, — vse to je ljubeznjivo kazalo se oku. Poletnega dné, o krasnem solnčnem vremenu — če si šetal se po taki širjavi, ki je sezala tako daleč, kakor daleko prodira človeško oko, — če si hodil po neizmerni zelenjavi, o blesku tihih vod, o šumu in senci pod drevjem, razsejanem po poljih, zbranem v krasne gaje, — če si pogledal po teh poljanah, bogatih s plodovito natoro, a ne vsled mučnega dela, — če si redko kedaj sestal kakkega človeka, — lahko je zdelo se ti, da se ziblješ v idiličnih sanjah. Lehko umeješ torej, zakaj so poljski pesniki vsklikali: „Ziemio mlekiem i miodem płynąca!!!“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 27. nov. *) (Izv. dopis.) Mnogo se piše o tem, kako da so od poletja sem na Goriškem nastale žalostnejše razmere. Na tem je veliko resnice, krivda pa zadeva v prvi vrsti Italijane, potem vlado, naposled pa raznotere naše zastopnike od prve do nižih vrst.

*) Lepa hvala za dopis, ki prav bistveno in nepristransko pojasnuje goriške razmere in dopolnjuje naš zadnji dopis. Vred.

Italijani so začeli prvi hujskati, ker dobivajo moralno podporo od Italianissimov v Trstu in v Istri. Listov in političnih društev imajo povsod dovolj, da složno postopajo proti vladi, še bolj pa proti Slovanom. V Trstu in v Gorici jim še posebej tudi judovstvo pomaga hujskati proti vsemu, kar je Slovanskega. Nemci v Trstu in v Gorici hodijo tudi z Lahji, in tako imajo na podlagi dosedanje krivične sestave sodnij, v obče uradov in šol premoč in oblast v svojih rokah v dušnem, kakor v gmotnem pogledu. Poleg tega je lahonska podedovana zvijača neprekosljiva v iznajdbah za politično terorizovanje, s katerimi strašijo vlado in vse svoje nasprotnike ali take, kateri so njih nameram na poti.

S takim strašenjem so Italijani prehruli na dan tudi prešlega poletja, ko je hotelo nedolžno slovensko društvo obhajati blagoslovljenje svoje zastave. Sredi tega meseca se je v Gorici vršila dvodnevna obravnava proti dvema Goričanoma, katera sta hotela hud naklep izvršiti na dan nameravane slavnosti proti Slovincem. Pokazalo in dokazalo se je, da sta hotela druhal nižje vrste s 300 litri vina napojiti, da bi potem hlastnila pijana sodrga med Slovence z vpitjem „Evviva Gorizia italiana e merda agli Sloveni!“ In ko bi se bili Slovenci takim napadom samo z besedo uprli, bi bila ista druhal smela hlastniti s pestmi na Slovence. Priče so še več stvari spravile na dan, in ker je proti razsodbi zaradi oproščenja državni pravdnik vložil pritožbo ničevosti, razprav v tem oziru ni še konec. Vlada, kakor ljudstvo pa vedó pripovedovati, da so se enaki naklepi vneli proti Slovincem še od drugih strani izvršiti. To pa zadostuje, da vsakdo spozna, kak duh veje od lahonske strani proti Slovincem.

Vlada tukajšnje razmere dobro spozna, in celó sama sodnija je morala pripoznati v zmislu državnega pravdnika, da v tem primeru je lahonska stranka začela Slovence dražiti in vlado proti nam hujskati. Vlada bi bila morala, ko je postavnemu društvu slavnost po prvotno osnovanem programu dovolila, skrbeti, da se slavnost tudi izvrši, ker Slovenci niso dali nikjer povoda sumničenja, češ, da se je bati nepostavnega postopanja od njih strani. A vlada se je Lahonom na ljubo upognila ter uže dovoljeni program prekrševala, dokler ni bilo možno več sprejeti ga. Neokretnosti so se godile tudi od slovenske strani, ker od neke strani se je svojeglavno postopalo. Ali vlada bi ne bila imela programa krčiti, še manj pa se tako rekoč zbiti in udati lahonskemu terorizmu. Vsled te vladne slabosti, ker postrežnosti te lastnosti vendar doslej še nočemo imenovati, je zrastel greben italijanski, rectius, lahonski stranki še više, in nasledek tega, da vlada bo morala veliko več enerzije in fizične moči pokazati, ako hočemo, da se bo Slovincem sploh mogoče še gibati se. Saj lahonstvo drugače ne potrebuje družega, kakor ponavljati ona strašila, katera je sedaj sodnijska preiskava vsemu svetu razkrila, in če vlada takih žuganj ne more ali noče zatrei, potem je našemu razvoju stavljena meja, katere ni možno prekoračiti. Potem nam postavna pota zapirajo!

Tedaj je videti, da je lahonska stranka prva in potem vlada zakrivila, da smo zagazili na žalostnejše poti. Vladi se Italijani zaradi tega dobrikajo, in ravno te dni pišejo po italijanskih in nemško-judovskih listih, da se je začel ali da se bode začel grof France Coronini potegovati za sedanjega c. kr. okrajnega glavarja goriškega, ko bi imel biti premeščen ali dejan v pokoj, in so ti listi polni hvale za tega okrajnega glavarja, nasproti pa polni bojazni nasproti dalmatinskemu okrajnemu glavarju Conradu, katerega so v „slavofila“ prekrstili. Vse to pojasnjuje naše položaje nasproti vladi v še večji meri.

Slovenci sami pa so se med seboj kav sati začeli, ker oni, ki bi bili imeli dogodke avtentično pojasniti, so sami — Slovincem resnico prikrivali in pa nedolžne napadali. Sicer so pa tudi oni zakrivili, ki so molčali, in kakor se zdaj vé, niso bili nekateri naši zastopniki ob pravem trenutku edini bodi-si iz kratkovidnosti ali pa drugih razlogov. Lahonska stranka je te in druge naše slabosti uporabila in ji vsled tega pogum še dalje raste v našo škodo. Tako daleč je uže prišlo, da se Nemci in Italijani še v društvenem oziru ostentativno proti nam obračajo ter bi radi dosedanja naša društva uničili.

Žalostno pa ni samo to, da so voditeljske moči to in ono zakrivile; žalostnejše, permanentno je tudi to, da imamo premalo neustrašenih rodoljubov. Italijanskega terorizma so se tudi mnogi naši zbali ter se zdaj po zajčje skrivajo v zakotje. Mevžastih značajev imamo veliko preveč v primeri s skupnim številom onih sil, ki bi drugače utegnile in morale delovati. Nemožatost, od druge strani pogrešana vstrajnost in brižnost — nas utegnejo v takem položaji v obče potreti, ker moči, ki bi rade delale, potem opešajo, ker nimajo vodstva v svoji osamljenosti in brezvplivnosti. S Kranjskega pa tudi nam ne dohajajo preveč spodbudni zgledi o složnem javnem delovanji; pričakujemo zatorej, da slovenski zastopniki v državnem zboru letos narod zopet opogumijo in s svojo inicijatio ojačijo. V to jim bodi osoda mila!

Prem 28. nov. — Tukaj imeli smo precej mrzle dneve zadnji čas; preteklo nedeljo bil je malo sneg pobelil; ena žena bila je od tod v Trstu pri svojem na kozcah bolnem sinu; prišedša domov — je tudi sama obolela. Dotična hiša je v „kontumacu“. Mraza bilo je te dni tukaj največ 5° R. Ljudi — mož in fantov šlo je zadnji čas iz tukajšnje fare in okolice cele procesije v Rumunijo, Slavonijo in sploh v tujino za zaslužkom. Zdravstveni stan je sploh prav dovoljen. Da bi le ženske „jajčarice“, katere od tod vedno v Trst letajo, še več kozic le-sem ne zatrosile.

Iz Krškega. (*Vabilo k prvemu občnemu zboru okrajne posojilnice v Krškem.*) Dnevni red: 1. Določevanje združnih pravil. 2. Vpisovanje v zadrugo s podpisovanjem pravil. 3. Volitev načelnštva in nadzornikov zadrugi. 4. Predlogi. — Ta zbor bode v nedeljo 7. decembra ob 10. uri dopoldne v krškem šolskem poslopji. — Kdor se osebno zborovanja ne more udeležiti, more pristop k zadrugi pismeno naznaniti. — Zadrugna pravila se bodo udom (in na izraženo željo tudi neudom) poslala na dom, kedar bodo registrovana pri kupčijski sodnji.

Za osnovalni odbor:

J. Lapajne.

Iz Podrage. (*Kmetijska čitalnica v Podragi*) bo imela dne 7. t. ob 3. uri popoldne v svojem prostoru redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo blagajnika. 4. Volitev preglednikov računov pret. leta. 5. Volitev novega odbora. 6. Posamičnih udov nasveti. K temu zboru so vsi p. n. gg. družbeniki najuljudneje povabljeni. Odbor.

Iz Novega mesta 26. nov. (*Vabilo.*) Kakor je znano, začelo je društvo čitalnice v Novem mestu s podporo domoljubov uže pred desetimi leti zidati svoj lastni dom, kateri je zdaj gotov. Ne samo čitalnični udje, ampak cela Dolenjska je žrtve prinašala, da se je to velikansko podjetje častno dovršilo; a zdaj še primanjkuje znotranje oprave, ki bode jako mnogo stala.

Ker so udje národne čitalnice v Novem mestu za to poslopje velikih žrtev prinašali, nadejajo se, da jih bodo tudi mile posestrime in razna druga društva podpirala, bodi si s tem, da se čisti donesek kake veselice v ta namen nakloni ali pa prostovoljni darovi nabirajo in podpisanemu predsedništvu upošiljajo. Taka podpora

ne bi samo vzmožila vresničenje stavljenega smotra ona bi tudi ukrepila vez narodne skupnosti in bratovsko ljubezen.

Pa tudi vsacega domoljuba sveta dolžnost je, to važno narodno podjetje podpirati, da se narodna čast reši in da se poslopje tako uredi, kakor to zahteva dober okus in umetnost, katerim je to poslopje posvečeno v izpodbujo in izobraženje slovenskega naroda na Dolenjskem.

Da národní dom v Novem mestu svojo svrhu doseže, je treba dvorano in znotranje prostore veličastnega poslopja primerno okrasiti in z raznimi umotvori ozaljšati, za kar do zdaj nabrana svota ne zadostuje.

A tudi te težave se bodo premagale, ako vsak, čigar srce bije za národ in za njegov vzvišeni poklic, nekoliko žrtvuje in z malim darom to blago podjetje podpira.

Pred vsem pričakujemo od nežnega spola, od milih gospej in gospic, z eno besedo, od vrlih Slovenk, da bodo med seboj doneske nabirale in na žrtvenik domovine prinašale; slovenskim mladenčem in možem, ki navdušeno sodelujejo v duševni borbi za narodne pravice, pa toplo priporočamo, da ne samo z besedo, ampak tudi z dejanjem pokažejo, da jim je mar za razvoj svojega naroda.

Ob enem se usoja podpisani uljudno vabiti k slovesnemu otvorjenju dvorane, ki se bode prihodnje leto vršilo v Novem mestu; čas in program se bode kasneje naznanil.

Prostovoljni doneski naj se blagovolijo kmalu poslati predsedništvu čitalnice v Novem mestu.

Dr. Albin Poznik,
predsednik.

Iz Ljubljane. (Izvršilni odbor kluba narodnih poslancev) zboroval je minulo nedeljo in obravnavale so se v prvi vrsti ona vprašanja politična in gospodarska, katerih rešitev oziroma pospeševanje se ima priporočiti državnim poslancem danes odpotujočim na Dunaj k zborovanju državnega zbora. Mi ne dvomimo, da bodo naši državni poslanci svojo dolžnost storili. Ali bode pa uspeh dovoljen, to je odvisno še tudi od faktorjev, kateri se le deloma, deloma pa celo nič ne ozirajo na želje naših poslancev in onih, čegar imenu se želje izražujejo. — Iz srca želimo odpotujočim slovenskim poslancem, da bi njihovo prizadevanje ne ostalo brezuspešno.

— (Povodom godu gospoda deželnega predsednika barona Andreja Winklerja) prišlo mu je srečo voščit veliko število izvršilcev iz uradnih, društvenih, duhovniških in meščanskih krogov. — Malo dni poprej obhajal se je enako presrečno god gospé baronovke Winklerjeve.

— Gospod profesor Andrej Marušič imenovan je za častnega korarja nadškofijskega kapiteljna goriškega.

— Gospoda državnega poslanca Karola Kluna presentiral je deželni odbor kranjski za Wollwitz-Flachenfeldov kanonikat.

— Gospod profesor Einspieler v Celovcu, kateremu je prišla na oči bela mrena, dal si jo je po zdravniku odrezati. — Ne prav v dveh minutah bila je mrena srečno odpravljena in v nekaj dneh zadobil je gospod profesor zopet svoj vid.

— (Nekaj za mestne očete ljubljanske.) Dolgo uže čujemo o vodovodu za Ljubljano, ki ima brez dvoma stati veliko svoto. — Gotovo je hvalevredna misel, prebivalcem ljubljanskim preskrbeti zadosti zdrave pitne vode. Pa skušnja bogatega dunajskega mesta nas uči, da se vkljub najboljših vodovodov ne smejo zapustiti

domači mestni vodnjaki. — Malemu in ne prebogatemu ljubljanskemu mestu priporočalo bi se morebiti, pri tem vprašanji hoditi ceneje pot tako, da se skrb mestnega zastopa v prvi vrsti obrača na to, da nesnaga stranišč ne bo okuževala vode v mnogobrojnih obstoječih vodnjakih. — Če tedaj mestni zastop začne vprašanje pitne vode za Ljubljano reševati s tem, da skrbi za primerno in redno odvažanje stranišnega gnoja iz mesta tako, da se voda mestnih vodnjakov obvaruje okuženja po stranišnih dotokih, zrak po mestu pa smradu, s pridobljenim gnojem in smetmi pa ravna tako, da vse to pride na dobro našemu kmetijstvu v bližini mesta, zaslužil si bo gotovo hvalo enako gledé skrbí za zdravo pijačo, za zdrav zrak v mestu in za povzdigo kmetijstva. — Priporočili bi mi mestnim zastopnikom, da naj prvič ne odlašajo več, rešiti to vprašanje, drugič pa naj ne prezirajo pomenljivih skušenj, katere imajo druga mesta gledé odpravljanja in porabe stranišnega materiala, in končno naj bi se ravnanje z onim gnojem vredilo tako, da bode kmetovalcem ljubljanskim in vsaj tudi vsem okoličanom zmiraj pristopno.

— (Najmlajši grofič Pače.) Včeraj zjutraj povila je gospa soproga okr. glavarja logaškega grofa Pače-a, rojena baronica Winklerjeva, prvorojenca sinkota. Mlada mati in sinko grofič sta pri dobrem zdravju, kakor se nam poroča.

— (Vreme.) Preteklega tedna zadnje dni nastopilo je po hudem mrazu južno vreme in v soboto večer je dež lil curkoma. Ponoči na nedeljo pa je pritegnila burja in v nedeljo jutro imeli smo krog Ljubljane vse belo snega do pol čevlja na debelo. V nedeljo večer pritiskil je še hujši mraz, ki je včeraj narastel do 13 stopinj R.

✎ Kmetovalci, kateri želijo dobiti **izvirno rusko (rigajsko) laneno seme**, naj se oglasijo za-nj pismeno ali ustmeno zadnji čas do Svečnice v pisarni c. k. kmetijske družbe.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Jutri prične se zopet zborovanje državnega zbora, nekaj poslancev je umrlo, nekaj vstopi novoizvoljenih. Zopet izvoljeni vrednik časnika „Deutsche Zeitung“ Reschauer, ki je tudi imel ravns z Schönererjem, je svoje poslanstvo zopet odložil. — Pravda zoper 20 zatoženih anarhistov zaradi tajne anarhistične tiskarne bila je v soboto večer končana s tem, da sta bila dva zatoženca spoznana nekriva, družih 18 pa je bilo obsojenih na ječo od dvanajst do treh let.

Advokati dunajskega mestnega zbora ne morejo živeti brez pravnih, in najrajši se pravdajo s tamošnjim c. kr. namestništvom in različnimi ministerstvi. — V pravdi z vlado zaradi tamošnjega živinskega trga priboril si je mestni zbor labor neumrljivega osramotenja in zdaj si na moč prizadeva zaslužiti enako slavo v novi pravdi zaradi tamošnje tramvaj (konjske železnice). — Luegger, Silberer in drugi sklicali so volilen shod demokratov, v katerem se je odločno obsojevala politika levičarjev in pa grdo ravnanje dunajskih judovskih časnikov, pa klika levičarjev take dogodbe prezira in zatajuje, dokler jim dogodbe same čez glavo ne prirastejo.

V tukajšnjih denarnih krogih razpravlja se zelo vprašanje, kako bi bilo iz zadrege pomagati veliki firmi „Tschinkel“, ki ima premoženja vrednosti bajé 7 milijonov, dolga pa 5 milijonov. — Obravnave se vlečejo uže delj časa in tudi mi bi obžalovali, ako bi se štrina